

SUKIA “BELTZA” KARDENALA

ZALDIBIKO SEMEA, OLERKARI-SARIA IRABAZITAKOIA, MADRID'KO GONGOTZAI ETA EUSKERAZAINTZA TALDEKOA

Gazteiz'ko Seminarioan, gerra-aurreko urteetan bazan beste Sukia bat ere, Zaldibiko Errekalde baserrikoa, Joxe Mari izenez eta gaurko egunez “Oncologico”an kapellau eta KARDABERAZ bazkunaren idazkari dana. Orregaitik edo, Sukia Anjel'eri, zaldibitarra au ere, Sukia “beltza” esaten giñun.

Filosofia zan Seminarioaren zati bat eta filosofoek bazuten beuren kapilla ere eta bertan zegoen armonioaren jotzaille Sukia “beltza” zan. Nere anai Donatok, filosofoa ura ere, eurok ateratzen zuten aldizkaritxo baten kronista zan eta egun batez txiste au atera zuan erderaz:

—En qué se parece Sukia ante el espejo y ante el armonium?

—En que en los dos se ve negro.

* * *

Euskal errietan apaizgai asko zegoen garai artan eta udarako oporretan maiz biltzan giñan Zaldibi eta Lazkaoko apaizgaiek. Txirrindua zan gure ibilkari-tramankulua. Txirrindulari ona zan Sukia “beltza”; baita mendigoizale iaioa ere.

Gazteiz'ko apaizgaitegian, Seminarioan alegia, 600 mutil gazte bizi giñan eta bagendun, D. Manuel Lekuona eta D. José Miguel Barandiaran'en eskuetan, gidaritza ederrik. Giro aretan sortua zan Kardaberaz Bazkuna, euskerea gure artean lantzeko.

1936'garren urtean, Ekainaren (Bagillaren) 28'an, igandea, 18 egun gerra sortu aurretik, Euzko-Olerti Eguna ospatu gendun Azkuetarrai goratarre egiñez Lekeition.

Olerki-Saillan iru sari zeuden: lenengo biak Gazteizko Apaizgaiek irabazi zuten. Eta, Poema-saillan, euren irakasle zan D. Manuel Lekuonak, lenengoa.

Ona Olerki-Saillakoak:

Lenengoa, Otamendi'tar Iñaki, ordiziatarrak, irabazi zuan.

Bigarrena, Sukia'tar Gotzonek. Auxe da gure Sukia “Beltza”.

Irugarrena, Iraizoz'tar Polikarpak, euskera-arloan, kaputxino famatua izango zana.

Iru urteko guda zitalak eta bere ondorenak, ondatu zitun giro eder aiek eta uste genduan, betirako izango zala. Baña betirakoa, zorionez, Jainkoa bakarrik da. Eta emen berriro lanean.

Ona emen Sukia'ren olerkia bere lenengo zatian:

“EUZKO APAIZGAIARENA”

Baserri bidean

Maite diat Baserri Bidea
biurrika dirudin sugeal!
Intxaur esne-zur bi
alkarren begira.
Erreka urdiñak
agortzen ez dira.
Soro, zelai; sagar
kimuak ortzira...
Arnariak, berriz,
nere Baserrira!

Baserri-Bide.

Baserri!
Zeru-baztarra
iduri.
Ire oroimen
eziñen
aantzi...

Urrundu nitxoan
noizpait iregandik.
Egun-senti erne,
gogoan oraindik...
Sukal-bazterrean
amona larririk...
Gaixo! Sarri nere
galdezka geroztik.
Ama, nire dena (?)
ixil antolatzen.
Begiak noizean
nire gain ezartzen.
Ezer utzi ote?

Ez du gogoratzen...
Amonak gordeta
gaztaia giltzapen.

Atzetik badator
aitona alderoka.
Nir-nirrez begiak,
ezpaiñak dar-darka.
Ba al aoakit, utzik
baserria utzita...?
Orbelak basoan,
sagarrak elduta...

...Atera zorian
odolak zaiñetik.
Malko bi urrena
atera begitik.
Jarrai zak, jarraitu
Jaunaren bidetik.

Laztan niñun gero
negarrez,
neguak galtzeko
ikarez.
Larogei urteak
beleak/zituan enara-garaiez...

* * *

Baztar guztiak ondatuta gero, bukatu zan gerra azkenean; baña, ondamendi artatik irtetzen ez zan erreza izan. Guda ondoren bakoitza bere lanera, alzuana beintzat. Sukia ere Seminariora berriro bere lanak amaitzera, apaizgaien lanak, alegia. Apaiztu zan eta bere asierako ekintzak, erriz-erri gogojardunak edo “ejerzizioak” ematea izan zan Rufino Aldabaldetrekua apaizaren gidaritzapean.

Bizi-biziak izaten ziran Sukiak emandako gogojardunak eta kristau jendea zorutzen egon oi zan, ao zabalik, aren izkera gozoa entzuten. Gogoratzen ditut urte aietan Sukiak emandako saioak: amabi illabete barruan 50 talde emana ditu, aste betekoak, urte batek 56 aste besterik ez dituelarik. Kontuak atera zer-nolako kemenak zitun apaiz gazte arrek.

Urte batzuek lan orretan emanik, Erroma'ra joan zitzaigun jakintza-berrikuntza baten bila. Teoloji-doktoradutza eskuetan zuelarik eldu zitzaigun berriro Euskalerrira.

* * *

Laister egin zuten Gazteizko Seminarioaren erretore eta buruzagi. Amaika urtez iraun zuan lan orretan eta ez zan lan batere erreza izan. Kanonigo ere egin zuten Gazteizen. Ondoren, berriz, Almeria'ko Gotzai; andik Malaga'ra; emendik Santiago'ra Gongotzai eta azkenik, Kardenal ere bai eta Madrid'eko Gongotzai. Aitasantu izateko zaartxoia onezkero; baiña, zaarragorik ere izan da Eleizaren historian zear.

* * *

Euskal-senik galdu ez duen seiñalerik onena Kardaberaz Bazkunean tarteko izatea da. Baita Euskerazaintzan ere ala da. Bi erakunde auek lanean diardute. D. Manuel Lekuona izan da, bizi zan artean, Kardaberazko lendakari eta Lino Akesolo da Euskerazaintza'rena. Kardaberaz Lekuonaren garaian sortu zan Gazteiz'ko Seminarioan 1924'garren urtean. Euskerazaintza, berriz, Euskaltzaindiak Euskerari buruz, aizken urte auetan artutako erabaki negargarrien ondoren bat, besterik ez da. **BATUAK EGINDAKO KALTEAK ZUZUENDU NAI.**

Euskerazaintza Legeak onartuta daukagu, eta lan onetan asko lagundu zigun Sukia "Beltza" Kardenalak. Eskerrik asko eta segi, aztirik ba'dezu, olerki-bidean.

Arrinda'tar Anes

